

Ett fall ur Ansvarsnämndens arkiv

Redaktör: Lennart Hartler

Denna vecka:
Principfråga om
intyg till närstående

HSAN 510/98:B1

Fick intyg på huvudvärk för att slippa mc-hjälm

Läkaren: »Han har ett mycket lågt riskbeteende»

En läkare, dr A, utfärdade den 20 april 1997 ett intyg åt en patient, hr B, född 1948. I intyget, som utfärdats på av Socialstyrelsen fastställd blankett, uppges att B på grund av spänningshuvudvärk inte kan bära hjälm vid motorcykelfärd.

Sedan mannen stoppats vid en trafikkontroll den 16 juli 1997 begärde polismyndigheten yttrande av Socialstyrelsen.

Anmälan

Socialstyrelsen har anmält dr A och yrkat att han åläggs disciplinpåföljd. Styrelsen har till stöd för sin talan uppgett bland annat följande.

Socialstyrelsen rekviderade den 23 december 1997 journalen på ovan nämnda patient. Den 20 januari 1998 inkom ett svar från dr A, att han på vårdcentralen inte hade någon journal på patienten. Läkaren uppgav att han kände patienten sedan 10–15 år tillbaka, eftersom denne är sammanboende med hans syster. Socialstyrelsen tillskrev dr A på nytt den 22 januari 1998 och frågade hur han undersökt patienten, var denna undersökning fanns dokumenterad och vilka medicinska åtgärder han vidtagit

för att avhjälpa patientens spänningshuvudvärk. Socialstyrelsen ifrågasatte också, varför intyget inte var tidsbegränsat och bad dessutom A att yttra sig över en skrivelse från en chefläkare vid Vägverket. I denna skrivelse uppger chefläkaren att det är Vägverkets uppfattning, att de flesta medicinska skäl inte är tillräckligt starka för att motivera undantag från skyldighet att bära hjälm. Till dessa sjukdomstillstånd hör bland annat spänningshuvudvärk, migrän och nackvärk. — — — Socialstyrelsen ifrågasatte även om inte patienten borde ha remitterats till en läkare med specialistkompetens i psykiatri, eftersom spänningshuvudvärk ofta kan ha en psykiatrisk genes. Dr A har den 6 februari 1998 avgivit ett yttrande i ärendet.

— — —
 Vidare ur anmälan: A har åt patienten utfärdat ett intyg, där han stöder sig på en 25 år gammal undersökning. Det framgår inte om han har tagit del av den samma eller om han gjort någon egen undersökning av patienten. Dr A borde i varje fall ha dokumenterat vad han visste om patienten samt journalfört att han utfärdat intyget.

A har inte tidsbegränsat intyget och han medger själv att han ej ens övervägt detta. Han håller med chefläkaren i den-

nes bedömning att spänningshuvudvärk inte är en sådan medicinsk åkomma, som bör utgöra hinder att bära hjälm. Trots detta har dr A utfärdat intyget just på den grunden. Beträffande en eventuell psykiatrisk konsultation uppger dr A, att man på vårdcentralen inte har som rutin att remittera patienter med

”... uppger dr A, att man på vårdcentralen inte har som rutin att remittera patienter med spänningshuvudvärk till psykiatrin.”

spänningshuvudvärk till psykiatrin. Enligt Socialstyrelsens uppfattning borde patienten med tanke på både dr A:s bristande kunskaper om patientens sjukdomstillstånd samt avsaknad av både undersökning och behandling, ha remitterats till en psykiater eller neurolog för att få ett intyg om hjälmbefrielse. Med tanke på dr A:s nära personliga relation med patienten hade detta varit ännu mera angeläget.

Dr A har brutit mot bestämmelserna i åliggandelagen 1994:953 5§ där det stadgas, att den som i sin yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvården ut-

ANNONS

färdar ett intyg om någons hälsotillstånd skall utforma det med noggrannhet och omsorg. Han har vidare brutit mot Socialstyrelsens föreskrifter om avfattande av intyg, SOSFS 1981:25 p 3. Där stadgas att ett intyg skall innehålla noggranna uppgifter om det material, som ligger till grund för intyget, t ex om personlig undersökning vid ett eller flera tillfällen, datum för undersökningen, uppgifter om mångårig vård eller bekantskap samt hänvisning till journaler, remissvar eller annat skriftligt material. I p 4. stadgas, att intygsutfärdaren skall vara objektiv då han samlar in det material som han skall grunda intyget på och han skall också göra en opartisk bedömning. Om intygsutfärda-

”... snarare borde en hjälm skydda patienten från direkt solsken och därmed från huvudvärken.”

ren inte kan vara opartisk, bör han i princip avböja att utfärda intyget. Det är Socialstyrelsens uppfattning, att dr A i detta fall borde ha avböjt att skriva ett intyg om hjälmbefrielse till patienten.

Dr A har även brutit mot bestämmelserna i patientjournalagen 1985:562.

I 1§ stadgas, att en patientjournal skall föras vid vård av patienter inom hälso- och sjukvården. ---

Han har också brutit mot föreskrifterna i Socialstyrelsens allmänna råd om patientjournalagen, SOSFS 1993:20 punkterna 2 t o m 7. Där stadgas vad en journal skall innehålla, hur den skall signeras, skyldighet att föra patientjournal och bestämmelser om utfärdande av intyg – »när ett intyg utfärdas om vården av en patient skall den som utfärdar intyget anteckna detta i journalen. En kopia av intyget skall sparas i journalen.»

Socialstyrelsen ifrågasätter också dr A:s beskrivning under punkten 2 i hans yttrande, där det uppges att patienten huvudsakligen har symtom i vissa extrempositioner vid varm väderlek och stickande solsken. Denna omständighet kan inte vara grund till hjälmbefrielse – snarare borde en hjälm skydda patienten från direkt solsken och därmed från huvudvärken.

Det är Socialstyrelsens uppfattning, att dr A:s intyg till patienten på grund av ovannämnda omfattande brister inte är giltigt. De fel A begått kan ej anses som ringa eller ursäktliga.

Utredning

Ansvarsnämnden har hämtat in yttrande av dr A som uppgett bland annat följande.

Hr B har jag haft som patient sedan slutet av 80-talet, jag har behandlat honom för diverse småkrämpor, skrivit ut farmaka i mindre mängder, bl a mot hans huvudvärksproblematik. --- Jag följde honom 1991, då han mot bättre vetande envisades med att ta motorcykelkörkort. Han har inte körkort för bil. Jag har sedan vid flera tillfällen noterat hans problem med huvudvärk, som kommit i samband med att han använt hjälm i kombination med extrema väderförhållanden med hög temperatur och solsken.

Han försökte själv avhjälpa dessa problem med olika åtgärder. Bland annat skaffade han sig en lättare hjälm, utan någon påtaglig effekt. Han har också tagit farmaka, vilket jag bestämt avrått ifrån. Han hade nu också flyttat till glesbygd och var då beroende av sin motorcykel för transport till och från sina arbetsplatser.

Här vill jag anföra, utan att vara juridiskt bevandrad, att enligt min egen åsikt har jag gjort en så noggrann bedömning och utredning som man rimligen kan göra i ett sådant här fall.

Det problem patienten har går ju heller inte att objektivisera eller mäta på något rimligt sätt och förutsättningen för en rimlig bedömning är här en god personlig kännedom.

När det gäller själva intyget, så är det ju enbart en förtryckt blankett, där

”Vad gäller opartiskhet tycker jag i det här fallet att det är lite av moment 22. Förutsättningen för att kunna skriva intyget är god personlig kännedom.”

inget annat kan skrivas än diagnos för ställningstagandet. Det framgår inte att man skall redovisa några andra uppgifter där. Vad gäller opartiskhet tycker jag i det här fallet att det är lite av moment 22. Förutsättningen för att kunna skriva intyget är god personlig kännedom. --- Han har ett, enl min bedömning, mycket lågt riskbeteende. Vid intygsskrivandet kom vi överens om att han bara skulle köra utan hjälm vid de tillfällen som erfarenhetsmässigt kunde utlösa hans besvär. Själv uppskattade han då, att det var ca 5 procent av den totala körsträckan under en säsong. Han kör ca 1000 mil totalt

varav ca 75 procent i sitt arbete, och det skulle innebära ca 50 mil utan hjälm.

Jag har inte fört någon journal på den här patienten. Till mitt försvar kan jag endast säga, att jag inte tror det är praxis i läkarkåren att föra journaler på anhöriga om det gäller enklare åkommor och problem som inte på något sätt påverkar tredje man och om det sker i samförstånd med patienten.

Jag har skrivit ett intyg som jag tycker medicinskt är oantastligt. Jag tycker det är mycket väl dokumenterat, även om det inte är nedskrivet på papper eller i journal. Intyget har skickats till Väg-

”...att jag inte tror det är praxis i läkarkåren att föra journaler på anhöriga om det gäller enklare åkommor.”

verket i vederbörlig ordning och finns där i kopia. Ansvariga där har inte haft något att erinra mot indikationen. Intyget gäller heller, enligt överenskommelse, inte allmänt utan endast i extrempositioner enligt ovan.

Bedömning

Enligt Socialstyrelsens kungörelse (SOSFS 1978:23) om undantagande från skyldighet att vid färd med motorcykel eller moped använda skyddshjälm när medicinska hinder föreligger skall läkarintyg vara utfärdat på en av styrelsen fastställd blankett. Enligt blanketten krävs, för uppgifter rörande den som avses med intyget, endast uppgifter om namn, personnummer, vilken typ av fordon som avses, orsaken till hindret och huruvida intyget gäller tills vidare eller är tidsbegränsat. Dr A har därför inte brutit mot p 3 i Socialstyrelsens intygföreskrifter. De undersökningar och de ställningstaganden som legat till grund för intyget borde han dock ha beskrivit i en journal, liksom beslutet att utfärda intyget. A:s fel kan inte anses som ringa eller ursäktligt och skall medföra disciplinpåföljd. Den bör bestämmas till en erinran.

Beslut

Ansvarsnämnden ålägger – med stöd av 4 § lagen (1994:954) om disciplinpåföljd m m på hälso- och sjukvårdens område – dr A en erinran.

Avvikande mening: Från beslutet anmälde en av ledamöterna avvikande mening och ville lämna anmälan utan